

Előfizetési díj:

Vidékre, postán:
vagyhelyben, házhoz hordva:
Negyedévre . . . 1 frt. 50 kr.
Félévre . . . 3 " — "
Egész évre . . . 5 " — "
Megjelenik e lap hetenként
egyszer, Szombaton.Előfizetési pénzek el-
fogadtatnak Gallia Fülöp
könyvkereskedésében Kec-
skeméten.

KECSKEMÉTI LAPOK.

Ismeretterjesztő hetilap.

Hirdetési díjak:

5 hasábos petít sor, egyszeri
hirdetésnél 5 kr.; — többszöri
vagy terjedelmes hirdetések-
nél árlengedés adatik.A nyilttérben való közle-
mény 3 hasábos soráért 10 kr.
számíttatik.Hirdetések elfogadtatnak Gal-
lia Fülöp könyvkereskedésében
Kecskeméten. — Hirdetések ezen-
kívül fölvetetnek még M. Zeller
hirdetési irodájában. (Post, Király-
útea 60. sz.)

Kecskemét, Január 27. 1870.

Előttünk fekszik „a kecskeméti iparosok együletének“ folyó hónap 23-án tartott közgyűlésében az egyleti elnök által tett évi jelentés kivonata, az egylet pénztári állásának s pénzvagyonának kimutatása, és az egyleti tagok névsora.

Valamint minden, a mi e város előhaladását, szellemi és anyagi felvirágzását, most vagy jövőben feltételezi, édes örömmel tölti el keblünket: épen e szabályos rövid közlemény hatályosan felfokozta örömeztünket.

Megemlékeztünk azonnal a szent könyvek azon nagyszerű példabeszédéről, midőn a kis mustármagból hatalmas élőfa növekedése jósolatik; megemlékeztünk az angol indiai társaság filléres részvényeken alapításáról, mely most egy hatalmas birodalmat képvisel s Nagybritanniát a világkereskedelem urává avatta.

A kecskeméti iparosok színe, java, — csak néhány derék férfiú, — hasznos igyekezetében gyámolítva néhány pártoló-tag által az intelligentia köréből, alig pár év előtt alakult egyletté, csekély, alig érezhető évdíjjakkal; — és most 1870-ik évre van 224. tagja, 3459 fr. 52 kr. pénzvagyona, 248. kötetből álló könyvtára; mult évben költött szakközlönyökre és hírlapokra 128 fr. 28 krt., ipariskolára tett 1000 forint alapítványt, iparárúcsarnok felállítására 4000 forint kölcsön-részvényre nyitott aláírást, s tagjai előjegyeztek 5400 frt. hitelt, sőt 4750 frtnak 20% előlegét be is fizették.

Ezen kívül az iparos növendékek tanításáról, minél helyesb kiképzetéséről gondoskodik, a szorgalmas kitünő iparos tanoncokat jutalmazza, azon kiválóbb tehetségű, buzgó törekvésű iparos növendékeket, kik tapasztalás szerzés végett külföldre menni óhajtanának, e czéljukban elősegéli, erkölcsi és anyagi gyámolításban részesíti, oly fentartással, hogy az ily pártfogolt növendékek, szerzett tapasztalásaikról az egyletet havonként értesíteni tartozzanak; — a szétforgácsolt erők egyesítése és az iparos osztály anyagi helyzetének könnyítése szempontjából, — mihelyt pénzereje engedi, — azonnal árúbazárt kíván szervezni; — időszakonként a kézműiparra vonatkozólag kiállítást rendezend s a kitünőbb műveket anyagi ereje szerint pénzjutalommal díjazza, vagy elismerő oklevéllel méltányolja; — a szegényebb, különösen a kezdő iparosokat kölcsönrel tegélyezi; — a kézműipart tárgyazó ismeretek megszerzethetése végett olvasó-termet nyit, azt szakművekkal, könyvtárral s hasznos folyóiratokkal ellátja, ugyanitt időszakonként az ipar és természet köréből felolvasásokat rendez; — végre hogy az egylet fentebbi czéljainak megfelelhessen, saját pénzerejét, jövedelmeinek forrását buzgalommal fokozni hivatásul tekinti: ez okból évenként, a nyilvánosság előtt működéséről és pénztára állásáról jelentést teszen. — fentartva, hogy ügyei javultával Iparbank felállításáról is gondoskodjék.

Ha ez ifjú intézet 1869-ik év tartama alatt aínál egyebet nem tett volna is, hogy

46 tagját 1990 forint kölcsön-pénzzel segítette: már kitűzött czéljára törekvését elismeréssel megemlíteni, sőt dicsérettel halmozni el nem mulasztjuk vala.

Eltelkintve azonban attól, mit ez egylet tenni kíván; — az a mit rövid működése alatt valósággal megtett, — föltül haladja minden eddigi reményünket, megerősít minket a kecskeméti polgárok életrevalósága iránt mindig táplált hitünkben s fokozza rendithetlen bizalmunkat ez egészséges polgári elem nagy jövője iránt.

Kiváltképen szerenesét kívánunk az egylet elnöke s igazgató választmánya dicséretes működéséhez: ily férfiak egy társulat életében korszakot alkotnak s valódi kincsét képeznek.

A reál- és ipar-iskola életbe léptetése küszöbön áll — s a legközelebbi nemzedék készen fogja találni azon elemeket, melyek városunkban az ipar felvirágoztatásának főtényezői.

Ipar és kereskedelem nélkül az államnak biztos jövője nincs; ugyanazon tényezők nélkül egy városi népes község csak oly vándortanyának képzelhető, mely minden szükséges apróság beszerzése végett kénytelen messze távolba vándorolni.

Istemek hála! mi most sem vagyunk e kényszerűségben; jövőben pedig, ha vidékünkön iparezikkek beszerzése végett valaki vándorút tenni kénytelen leend: nem mi más helyre, hanem mások fognak mihozánk vándorlani.

Csak előre polgártársak! éljen a tisztos ipar! éljenek a szorgalmas iparosok!!

Boldogréti Vigh László.

TÁRCSA.

„Az alhambrai rózsza.“

Spanyol néprege.

(Folytatás.)

A nénét szörnyen bántotta azon tudat, hogy ime legbiztosabb utánjárata, szakadatlan gondjai dacára, az ifjak közt egyetértés uralkodott; hanem mikor észrevette, hogy unokája romlatlanul állta meg a próbát, megvizsgálatódott, hogy hiszen ez mind az ő okos növelési rendszerének, bölcs tanításának eredménye, melyeket ő ilyképen kedves unokájának nemcsak ajkára, hanem szívébe is zárt.

Mig a néne ilyképen saját gögijének hízoggett, addig Jacintának egyébben föl a feje, ismételt hűség fogadalmával töltötte meg remegő kebelét. Hanem tudvalevő, hogy a bolyongó emberek szerelme nem állandó. Tehát az apród szerelme is futó patakhoz hasonlított, mely a partjain növekvő virágokkal tréfál egy ideig, azután tova szalad, s nem gondol vele, hogy mindnyája könyez utána.

Napok, hetek, hónapok multak, s az apródnak híre is elveszett. A granát megért, szüreteltek is már, az őszi esőzés zuhatagot képzett a hegyeken, a Sierra Nevada fölvette hóköpenyét, a hideg téli szelek egyedüli lakói lónek az Alhambának, és ő még sem jött. Elmúlt a tél, ismét eljött dalával, virágaival a tavasz, balszamillata szellői is lengedeztek; a hó eltűnt, nem is maradt meg nyoma, csak a Nevada ormán, mely a nyár tikkasztó melegében sem vetkőzik le belőle. És a feledékeny apródról még sem jött semmi hír.

A szegény Jacinta halvány lett és buslakodó. Elhagyta régi foglalkozásait, el mulatságait. A selyem-hímzés elmaradt, nem játszott többé a hangorán, elfonnyadtak virágai, nem ügyelt többé madarkája énekére, szemei, egykor oly ragyogó szemek, a titkos sirástól homályt fogtak. Ha volt valaha magány, mely a szerelmi bánatot képes fokozni, ugy bizonyosan Alhambra e tekintetben az első, mert itt minden dolog, mintha arra lenne rendelve, miszerint gyöngéd, regényes örültséget leheljen a szemléelőbe. Igaz, hogy szerelmesek számára valódi paradízsom, de vajmi keserű a paradízsom annak, ki magányosan kénytelen időzni benne. És ő nemcsak magányosan volt, hanem elhagyatva is.

— Oh te balga leány! — szokta mondani a szigorú és foddhetlen életű Fredegonda, valahányszor lesújtva, buslakodni látta unokáját, nemde figyelmeztettek azon emberek csábjaira és fogásaira. Mit is várhattál te szegény szülék leánya, habár családod régi és nevezetes ősökkel bir. Bizonyos dolog, hogyha hű is lenne hozzád a fiú, apja, ki az udvar legbüszkébb embereinek egyike, nem engedné meg, hogy fia, egy ismeretlen, köznépszerű anyagi körölményekben levő menyet hozzon a házába. Légy tehát erős és valahára üzd ki fejedből ezen hűség gondolatokat.

A szigorú Fredegonda szavai csak növelték bubánatát, s ő egyebet sem tett, mint titkon ápoltá gyötrelmeit. Nyár derekán történt, hogy egy késő este elnyugodván a néne, Jacinta az alabastrom ugrókút széléhez dülve, merengve virasztott. Epen ott ült, hol a hűtlen apród térdelt s kezét csokolta, itt sóhajtott legtöbbit, e helyen fogadott már annyszor örök hűséget. Szíve a sze-

gény leánynak megtelt keserű bánattal és gyöngéd emlékekkel, mire könyek peregetek le arczán s keserítették a fontana vizét. Erre lassan a kristályhullám mozogni kezdett, azután bugyborékol, s addig emelkedett, míg elvégre egy női alak, gazdag mór öltözetben, emelkedett ki belőle, felséges komolysággal.

Jacinta e látmányra úgy elémült, hogy tova szaladt, s nem mert többé a terembe lépni. Másnap elmesélte nénjének a látmányt, hanem a jó asszony, ezt a leány zavart képzeletének tulajdonította, ugy vélve, hogy elaludt a medenczénél s álmában látta a mór-föltséget. „Te bizonyosan a három mór herczegleányról gondolkoztál, kik valaha itt laktak, s ezen gondolat álmaidban is megjelent.“

— Micsoda történet ez, édes Néném? én erről semmit sem tudok.

— Bizonyosan hallottál, Zayda, Zorayda, Zorahayda herczegleányokról, kiket ide zárt atyjok, s összebészétek, hogy keresztvény lovagokkal megszöknek. Kettő meg is tette, de a harmadik határozatában ingadozott, s meghalt e toronyban.

— Most emlékszem, hogy emlegette valaki e történetet, sőt én meg is sirattam a szegény Zorohayda-t.

— Te méltán sirhattál fölötte, — folytató a néne — mert hiszen Zorahayda kedvese a te őőd volt. Sokáig gyászolta mór kedvesét, de az idő meggyógyította szívebét, elvett aztán egy spanyol leányt, a kítől aztán származtál te is.

Gondolkozóba esett Jacinta, azután ekképen szólt:

— A mit láttam, az nem képzeletitümenény, arról bizonyos vagyok. Ha igaz, hogy ez a ked-

Egy lap Kecskemét város újabkori történetéből.

I.

Élő nemzedék multjáról történetet írni nagyon nehéz munka, igen kényes vállalat: mert az események előidézésében vagy lefolytatásában szerepelt élő emberek nagy része saját felfogása szerint ítélt, a leg-hitelesebb okleveleket is kétségbe vonja, vagy félre magyarázza; de ilyenkor még a lefolyt események természetes eredménye, vagy társadalmi következménye sem levén megállapítható, teljesen befejezett történetet írni alig lehet; igen kényes vállalat pedig azért: mivel az élő emberekről — „mondj igazat, s betörök a fejed.“

E töredékben foglalt események szereplői közül azonban tudtomra már csak egyetlenegy férfiú van életben, a városnak félszázadig volt egykori jeles tisztviselője Cs. J., — de ő nem tartozott e kor azon emberei közé, kiknek multjuk miatt pirulniok kellene: ugyanazért ha nem volna testben-lélekben rom s mintegy elfeledt élő-halott, talán maga írná meg jelenben — s nálam jobban — e töredéket; annál-fogva nekem nincs okom arra, hogy akár a munka nehézségeitől, akár a vállalat kényes voltától visszarettenjek.

Előveszem tehát a százéves naptárt s visszafordítok hatvan lapot, hogy eljuthassak az 1810-ik évhez.

Ekkor tündöklött legfényesebben I. Napoleon francia császár szerencse-csillaga, ekkoriban volt talán legszerencsétlenebb Ausztria: százezrenként vitték a katonát Magyarországból is, de a francia sasok előtt meg nem állhatot senki; az itthon maradt nép távol esett a hadviselés színhelyétől, bor, búza volt elég, nagy ára volt minden terménynek, sok kellett a hadseregnek s innen került ki mind; a birodalom pénzerejét fölemésztette már a 15 év óta folytatott szerencsétlen háború, a vert pénz eltűnt a forgalomból, de nem búsult senki, mert bankóért adtak mindent s fe-

rete bankó volt annyi, hogy a szürke ló szügyével tolta.

A magyar embernek szerencsétlen tulajdonai közé tartozik az: hogy ha baja nincs, elbizza magát, hegyen-völgyön lakodalmas; ha pedig nagy a baj, többnyire saját ereje fölött is kétségbe esik. Ennek már sokszor megadta árát, még sem tanult. Ritka eset volt e nemzet történetében, hogy kétségbe ejtő veszélyes napokban önzetlen lánglelkű hazafiak vállalkoztak volna az elesüggedt nép felvillanyozására; de vigadni a vigadókkal mindig legtöbbször csatlakoztak.

1810-ik év körül tehát, midőn minden termény nagy bőséggel jutalmazta a természet, midőn a gabona, bor, gyapjú, ló, marha, birka, sertés ára meseszerű magasságra felszökött, midőn a 15 □ mértföldnyi területen gazdálkodó kecskeméti nép mindazt képzelhető nagy mennyiségben tenyészette, midőn a kecskeméti iparosok az egész magyar alföldet elárasztották hirhedt készítményeikkel, — bizvást elmondhatjuk: hogy anyagilag és felpénzelve soha e város jobban nem állott, mint épen ekkor.

Sőt annyira kedvezett a szerencse, hogy a folyó század első tizedében, e felpénzelt állapotban maga a város igen nagy terjedelmű földbirtokot szerzett, úgymint: 1796-ik évben örökösén megszerzte az alsó és felső monostori pusztát 208,633 forinton s annak árát 1806-ik évig kifizette; 1803—1808. évek alatt az ürbői pusztát 85,000 forintért zálogba vette; 1805—1807. évek folytán megvette a Bugyi uradalmat, Ráda, Bankháza és Szentivány pusztákkal 645,950 forintért s becserélte a várossal szomszédos Borbás, Szentkirály és Felső-Alpár pusztáért; 1810-ik évben 200,000 forintért zálogba vette Bugacz pusztának kétharmadát; — s a Monostor, Ürbő és Bugacz pusztákat egyes lakosok közt kiosztván, ezek a nagy pénzbőségben ama puszták váltságát alig érezhető terheltetés mellett törlesztették, mi által oly roppant anyagi haszonban részesültek: hogy az

1811. és 1812-ik években közbejött pénzbomlás, bankópusztulás és ötöd értékre leszállítás itt már kevés heverő pénzt, de annál több ingatlan birtokot talált, melybe a város és egyes lakosok a csakhamar azután elértéktelenedett pénzüket, nagy szerencsével és jó eleve beruházták.

Igen természetes volt ennél fogva, hogy a pénzbomlásból származott országos csapásnak Kecskemétre kevés kihatása volt, s nem levén a népnek nagy oka szomorodni, — hegyen-völgyön vigadott.

E vigadozás közben, mely a névnap, lakodalmi, disznótóri s farsangi multságokban állott, — több zártkörű, barátságos társulat keletkezett.

Első volt a „Kanalas Társaság“, mely a társulat elnökének jelvényéről neveztetett.

Második a „Juliána Társaság“, mely e társulat nőtagjainak egy kiváló szépségétől vette nevét.

Harmadik az „Arany Társaság“, mely a forgalomból végkép kiszorított és a fekete bankó által helyettesített arany pénznek gúnyoros emlékére neveztetett.

Nem voltak e társulatok titkosak, nem veszélyes irányúak: főczél volt mindegyiknél a tisztességes mulatás, társalgás, enyelgés, ártatlan tréfálódás; de utóbb kitűnt: hogy azokban sok nő ott hagyta családi boldogságát, sok férj szarvakat vitt azokból haza s általában megernyedtek a szigorú erkölcsiség korlátaival.

Megnevezhetném a főszereplőket; de köztünk élő gyermekeik s unokáik iránti tekintetből, minden részletet elhagyok, — valaha egy jámbor utodom felhasználhatja bőséges jegyzeteimet a későbbi nemzedék mulattatására.

(Folytatása következik.)

Tekintetes Szerkesztő úr!

„Egy városi képviselő“-nek, a helybeli reformált egyháztanács ez időszertű tagjai ellen folyó évben írt „napló-jegyzetei“ visszautasítása érdeméből, a „Kecskeméti Lapok“ idei folyama 4-ik számában megjelent „Nyílt levél“-rei „Nyílt válasz“-á-

ves Zorahayda lelke, ki, mint sokan beszélnek, gyakran jelen meg a bástyaormon, akkor minek félnék tőle? Ez éjjel a fontana tövében virasztani fogok, talán ismét megjelen.

Éjtéltájban mikor lecsöndesedett minden, ismét az ugrókúthoz ült. Amint az alhambrai harang tizenkettőt szól, hullámozni, tájékozni kezdett a szökőkút vize, s néhány bugyborékolás után, előtűnt a mór hercegeasszony. Fiatal volt és rendkívül szép, ruhája drágakőtől ragyogott, kezében pedig ezüst lantot viselt. Jacinta reszketett és csaknem elájult az ijedelemtől, hanem a látomány siralmas szavakkal, de leginkább sápadt buskomoly arcának édes, szánó kifejezésével felbátorította.

— Halandóság leánya — kezdte szólani — mi kinez annyira? Minek zavarják könyeid vizemet, fohászaid, nyögésed zokogásod elrebbentik az éjben virrasztó szellemeket.

— Egy fiatal ember hűtlensége miatt siránkozom, azután hogy elhagyatva, bús magányra vagyok kárhozthatva, ezért folynak éjjel nappal könyeim.

— Vigasztalódjál, bánatod még véget érhet. Mór hercegleányt látsz magad előtt, ki hozzád hasonló szerencsétlen volt a szerelemben. Én még mindig e toronyhoz vagyok varázsolva, s mindaddig így leszek, míg valaki föl nem szaggatja az ígézetet. Kész vagy-e vállalkozni rá?

— Igen, felelt remegve a leány.

Jöjj tehát közelebb, és nefélj. Vessd be magad kedvemért a medencébe, s akkor meg lesz törve az ígézet, bolygó lelkeim akkor nyugtot találnak.

A leány remegve előbbre megy, bátran beug-

rik a vízbe, s hirtelen, mint a dává, ismét a száraz földön termett.

Ezen gyors jelenetre a látomány kimondhatlan kegygyel mosolygott, és Jacinta lábaihoz dobta az ezüst lantot; tiszta hóféhér karjait mellén ösztetve, enyészni kezdett, s a fontánába hulló harmatos eső foglalta el helyét.

Jacinta szinte vánszorogva, tulvilági borzalom és csodálattal, vonult ki a tereméből. Azon éjjel be sem hunyta szemét; a regetüdüdek miatt tépelődött, hátha ez olyan, hogy ami kívánságot pártfogoltja ajkán kiszalaszt, az mind teljesül. A mint reggel fölkel, úgy látszott, hogy az egész csak álom volt. Mindazonáltal, mihelyt a terembe lépett, meggyőződött a látomány valódiságáról, mert a fontana tövében találta az ezüst lantot, a mint az a reggeli napfény sugaraiban ragyogott.

Sebten a néne szobájába futott, eimondani, a mit látott, és szavainak bizonyosságul mutogatta az ezüst lantot. Ha a jó öreg asszonynak még valami kételye maradt volna, menten eltűnt az is, amint Jacintát a hangszeren játszani hallotta. Oly bűbajos, oly andalító dallamokat esalt ki belőle, hogy a tisztas Fredegonda keblén, hol immár örök tél tanyázott, az indulatok árjai vonultak át. Ilyen rendkívüli eredményt csak természetfeletti erő hozhatott létre.

A lant csodálatos hatalma naponkint bámulatos lett. A körülmenők elfojtották lélegzetüket, csak hogy minden hangját ellessék, sőt mintha varázs fogta volna meg őket, delejes vonzalommal szegeztetének le. Magok a dallos madárkák, a kerti fákon, mintegy elfeledék danáikat és esöndes elragadtatásban hallgatóztak. Csakhamar hire is futamodott a csodálatos lantnak. Granada lakói

csapatonként jártak az Alhambrába élvezni az andalító zenét, melytől viszhangzott az egész de las Infantas-torony.

Elvégre a kedves dalmok elhagyta lakát. A gazdagok, előkelők versenyre keltek, hogy kinek termeiben hallassa művészetét; csak úgy ragadták egyik vigalomból a másikba. De a vizsgaszemű néne nem távozott oldala mellől, mint nem a sárkány, ha valakit hatalmába kerített, ő minden bámulóját, kiket megigézett, folyvást szemmel tartotta. Városról városra kelt a kis leány nagy hire. Malaga, Sevilla, Cordova mind örületes elragadtatásban beszélt felőle, egész Andalusziában csak a szép lantosleányt magasztalták. A mint ez nem is történhetett másképen, mert hiszen e nép szenvedélyesen szereti a zenét, és bűbajos volt a lant, szerelmes a művésznő.

Míg Andalusia bomlott a zene után, másképen fordultak a dolgok a spanyol királyi udvarban. V. Fülöp, mint tudjuk, lépkóros volt, képzelt bajokban nyomorgott. Néha hétszámra feküdt az ágyat, nyögve fájdalmak alatt, melyeket kigondolt. Máskor le akart köszönni a trónról, mely kába eszméről csak nagy bajjal tudta lebeszélni neje, kinek tetszett az udvari fény, a korona tündöklése, s ki a gyáva fejedelem jogarát eléggé gyakorlott, éber kézzel vezette. Ugy találták, hogy buskomor lelkületét semmi sem bírja felvidámitani, mint vidám szép zene. Ez okon a királyné bölcsen elrendezte, hogy mindenkor legyenek kéznél ügyes jó zenészek, énekesek, kik a király rossz kedvét elűzzék. Főnökük volt az olasz Farinelli, híres dalár, kinek mint királyi orvosnak volt hivatala az udvarnál.

(Folytatása következik.)

ban t. uraságod nagyon nyomosan s jogosan mondja: miszerint várja a kérdéses napló jegyzetek indokolt czáfolatát, hogy a sértett fél részére igazság szolgáltsék. — A czáfolatot én magam is nagy érdekltséggel várom mind ez ideig; — ámde eredménytelenül. — Felveszem tehát most már a czáfoló-tollat én!

Mindenek előtt világosan s határozottan kijelentem: hogy én, tisztán csak az egyházat és iskolát érdeklő ügyekben, bal- s jobb-oldalról szólani nagyon helytelennek s értelmetlennek tartom. — Mind e mellett azonban kénytelen leszek következő soraimban én is felemlíteni amaz oldalakat; — mert a naplózó jegyzetei egyenesen a bal- s jobb-oldaliságra támasztják.

Allítja naplózó: hogy a baloldali buzgó korteskedők, vagy is tehát — ép logikával következtetve — azok választottjai, a baloldali presbyterek, a tapasztalat szerint már is nemcsak morális, de anyagi károkat is okoztak az egyháznak!

Hogy e tapasztalatot miféle titkos, mély, s ép ezért lehet, hogy tán zavaros forrásból merítte a naplózó: — azt nem tudhatom; — ámde azt határozottan tudom: hogy merítetett tapasztalata hamis, hogy az nem áll, nem állhat!

A naplózó kérdéses jegyzetei ugyanis f. év Január 15-ik napján jelentek meg. Ez ideig pedig az új presbyterium csak egyetlen egyszer, Január 2-kán hivatott össze közgyűlésre, a melynek is tárgya — mondhatni, hogy kizárólagosan csak a szervezkedés volt. — Már most én jó istenem! a kellő szervezkedéssel, a még hiányzott tisztviselők elválasztásával, a presbytereknek osztályok s bizottságokra beosztásával miként okozhatott a presbyterium morális s anyagi károkat akár az egyháznak, akár pedig az iskolának?

Ezen körülményből tehát lehetlen mást következtetni annál: hogy naplózó a felemlített tapasztalatot korántsem az új presbyterium eddigi cselekvényeiből meríti; hanem igenis meríti azon tényből, hogy neki az új presbyterium tagjai nem tetszenek, mert azok baloldaliak!

Es ezen egyéni nemtetszéséből írja rá aztán irgalmatlanul a presbyteriumra az egyháznak okozott károkat. — Lám! — mondja tovább magyarázólag — két tekintélyes és vagyonos alapítványozni akaró másitá meg szándokát, nehogy vagyonában az ő élete bántalmazói — és kik lennének ezek mások hanem ha az új presbyterek? — kontárkodhassanak!

Már nem tudom: hogy ezen, a naplózó szerint alapítványozni akartak ép szervezetű élő emberek e? avagy csupán a naplózó költött mumusai?

Ha ép szervezetű élő emberek: akkor a naplózó oly rossz szolgálatot tett nekik jegyzeteivel, melyet azok megköszönni bizonyára nem fognak; — mert míg egyfelől úgy tünteti fel naplózó őket, mint kiket az alapítványozásban nem az egyház avagy iskola legjobb java emelésének tiszta, nemes szándoka, hanem az ezek élén állók egyénisége, az azoktól számukra jövő tömjénezetés, és tán az azok sorába felvételés vágya vezérli, addig más felől még annak tudását is megtagadja tőlük naplózó, hogy az alapítvány csak csupán oda és úgy fordítható, a hová és a hogy azt fordíthatni az alapítványozó saját jó belátásából s akaratából folyólag elrendeli, legyenek bár a presbyterium tagjai bal-, jobb-, vagy általán véve akármi-féle — oldaliak!

Ha pedig csupán a naplózó költött mumusai: akkor naplózó saját maga alatt vágja a fát; — mert míg egyfelől — a lehető legszelidebben mondva — hiú költeményekkel igyekszik elhajlítani, csupán egy — pedig az egyház s iskola terén mitsem nyomó politikai párt iránti egyéni ellenszenvéből, egyházunk összes hívei bizalmát a presbyteriumtól, — míg a kérdéses napló-jegyzetek megjelenéseig még mit sem tett, mert nem tehetett, presbyteriumot máris az egyház s iskola vagyonában kontárkodónak, tehát azt hűségtelenül kezelőnek (??) igyekszik feltüntetni, — addig túl felül csattanósan bizonyítja naplózó azon régi igazságot, hogy kinek milyen jelleme van, olyant feltételez az másokról is! *)

Szabadjon nekem a naplózó tapasztalatát még egy kissé bővebben is elemezni.

*) Én czáfolatot vártam és szavamat adtam, hogy azt közölni fogom. Ime szavamat tartom. De legyünk igazságosak és czáfoljunk, hanem üres polemikába ne bonyolítsuk a tárgyat, az ellenfél szavai értelmének eleszavarássával. Hisz a kontárkodás értelme a hűségtelen kezelés bűnétől annyira van, mint Makó Jeruzsálemtől. Aztán azt sem naplózó mondja, hanem két egyén érzületének ad kifejezést, — hát minek ezt ő rá fogja?! — Ezért nem naplózó felelős; tőle csak ama két egyént lehetne számon kérni s a sértett félnek azokat kellene feleletre vonnia. Igen sajnálom, de minthogy e czáfolat hozzám intéztetett, nem állhatom meg azon véleményem nyilvánítását, hogy illetlen eljárással a védett ügynek aligha teszen a czáfoló jó szolgálatot; — az pedig különös: hogy e tárgyban a baj — mindenesetre nagy baj — gyűpontját egyik fél sem akarja megközelíteni. Én tehát még mindig várom a czáfolatot; de minden személyeskedés nélkül, mert polemikának többé helyet nem engedhetek.

Ha mindjárt felteszem is, hogy a felemlített két rendbeli alapítványozás csakugyan komolyan s tetteleg szándékoltatott, — és tehát hogy azok visszavonása által egyházunk s iskolánk szent érdeke csakugyan megrövidült, három évre legalább: — ámde ki mindennek az oka tulajdonképpen!?

Az új presbyterium baloldali tagjai-e? — kik az egyház hívei őket megtszítelő bizalmát készségesen elfogadva, ha nem is épen egeket verő szellemi tehetségekkel, de — hitem és meggyőződésém szerint — tiszta jóindulattal, komoly szándékkal, szilárd becsületességgel, s ernyedetlen kitartással fegyverzetten járultak nemes hivatásuk teendői elé!

Avagy pedig a jobboldal azon tagjai-e? kik az új presbyteriumba beválasztatásuk dacára is, egymás után nyolczan (tehát nem ketten!) — léptek vissza megtszíteltetésüktől, s hagyják el egyházunk és iskolánk szent ügyeit!

Baloldali körökben, én részemről már több ízben határozottan kimondám egyéni felfogásom szerinti nem helyeslésemet, azon baloldali városi-képviselők eljárása felett, kik visszavonják magukat a városi közgyűlés tárgyalásaitól, csupán azért, mert ott ők — ezidőszertől legalább — kisebbségben érzik magukat.

Engedtessek meg tehát nekem méltányos viszonylagosságból az: hogy az előbb nyilvánított felfogásom alapján nyiltan hibáztatom a presbyteriumból egymásután kilépett jobboldaliakat is, — a kiknek — szerintem — nemes kötelességük leendett volna, ez időszertől kisebbségben létük dacára is, készségesen elfogadni megtszítelő elválasztatásukat, és a jobboldali egyházi hívek áldozat készségeiből — a magának mindig utat törő — ernyedetlen buzgalommal megmenteni egyházunk s iskolánk számára azt: a mi most — miután ép az ő lemondásaik miatt kényszerül a presbyterium csupán baloldali tagokból állani — naplózó állítása szerént elvesz! (?)

Ily szellemben fogom én fel, és hibáztatom a jobboldaliakat lemondásait! — Ily szellemben teszem én őket lemondásaikért mind saját maguk, mind pedig az egyház s iskola előtt felelősökké!

Mondja tovább a naplózó: beszélük, hogy a presbyteriumba azért nem választattak be tanárok, mert baloldali fogalmak szerént azok alárendelt személyek!

Ilyféle beszédet én egyetlen baloldali szájából sem hallottam; — azt kell tehát következtetnem, — hogy az alárendeltséget a beszélők csak magukból merítik!

Bármiként legyen is azonban e dolog, de anynyi bizonyos: hogy naplózó — már akár önkénytelenül, akár pedig szándékosan — egészen elfelejti — és pedig a baloldaliak rovására — a jobboldali szavazóknak a tanárok körüli eljárását. — Tekintse meg ugyanis bárki a befolyt összes szavazati-lapok össze állított eredményét, és megfog győződni: — hogy abban 4 tanár neve fordul elő, — kik közül ugyanis 2-re a bal- s ismét 2-re a jobboldal szavazott.

Már most feltéve ugyan, de soha meg nem engedve azt, hogy a tanárok tömegesebb be nem választatása a presbyteriumba csakugyan bűn: — valjon igaz, méltányos, illendő eljárás-e a naplózó részéről csupán a baloldalt sújtani akarni azon bűnnel, melyben a jobboldal is teljesen egyenlő mérvben lélegzik!?

Ezen tanár-kérdésben egyébiránt a jobboldaliak eljárása már maga védelmezi naplózó ellen a baloldaliak eljárását; — mert mind a két oldal egyenlő mérvben szavazott tanárookra, — és mert mind a két oldal egyformán méltányosan elegendőnek találta, a csak 30 tagból álló presbyteriumban a tanári kart azon 4 tagja által képviselve, kik közül tudniillik 2-re szavazott, — 2-tő pedig mint igazgató-tanárt különben is tagja a presbyteriumnak.

A naplózó azon további jegyzetét, melyben mondja: hogy a jó baloldali egyházi tanácsos urak azt kezdik beszélni, hogy bármit tegyenek ezen-től, a felelősséget a jobboldaliakra hártják, — egyszerűen csak mellőzöm; — mert ha arra válaszolni akarnék: olyas valamit kellene szükségkép feltennem naplózóról, a melyet egyetlen egészséges szervezetű embertársamról sem feltételezhetek!

A naplózó legvégül még azt is sziveskedik feltenni a baloldali ref. egyház tanácsról: — hogy az, az iskolát érdeklőleg, nem fog szerződésre lépni jobboldali kormányval!

Volt-e — kérdem, — a napló-jegyzetek megjelenése idejeig az új presbytereknek alkalma csak egy döntő lépésecskét is tehetni az iskola érdekében? — Ugy-e bár hogy nem volt! Kérdem — lehet e tehát a naplózónak — nagyon is átlátszó rossz-akarattal nélkül — csak egy szemernyi igaz s becsületes alapja, melyre előfeltételét támaszthatná? — Ugy-e bár hogy nem lehet!

Lassabban tehát egy kissé a testtel!

Ha majd tényeket, és pedig indokolhatatlan tényeket látott naplózó felmerülni iskolai

ügyben az új presbyterium részéről: majd csak akkor nyissa meg bölcseségtől csepegő ajkait!

Addig azonban — már bocsánatot kérek — de kénytelen vagyok naplózót egyházunk s iskolánk hamis profétájának tartani.

A tekintetes Szerkesztő ur némileg hangsúlyozá nyilt válaszában azt: hogy naplózó, a megtörtént választás némely káros következményeit, csak saját egyéni felfogása szerint fejtegeti.

Bocsánatot kérek t. uraságotól, ha ezen hangsúlyozásra néhány szót ejteni magamnak bátorságot veszek!

En ugyanis mindég kellő tisztelettel — becsülettel — ildomos kimélettel adóztam s adózom is mindenki egyéni felfogásának és meggyőződésének: — mert ezt igénylem, ezt követelem mástól is az én saját egyéni felfogásom s meggyőződésém számára. Amde az olyan egyéni felfogást, mely bárkiről is, annyival inkább pedig egy előjáró testületről, melynek tagjai keves kivétellel a városi képviselő-testületnek is tagjai, már a cselekedet, a tett előtt kártételeket, kontárkodásokat, hűtlenségeket botorságokat (??) supponál: — határozottan s kiméletlenül visszautasítandónak tartom.

Ha most végül még egyszer futólagosan visszapillantok naplózó jegyzeteiben foglalt állításokra s ráfogásokra: azok megírásában én egy épen oly szerű eljárást látok a naplózó részéről, — mint a milyen az egyszeri csizmadia eljárása volt akkor, midőn szegény inasát még a kútra indulás előtt jól elveré, — nehogy majd a korszót a kútnál eltörje!

Ezen anticipált verekedés megjárta ugyan nagy régenten; ámde kerekben tagadom, hogy a mai felvilágosodott században megjárhatná tudományosan képzett s mivel emberek között, a nélkül legalább, hogy az által a verekedő nagyon is kedvezőtlen világításba ne helyeztessék!

Mindezekkel pedig az „Egy városi képviselő napló-jegyzetei“ feletti minden további szóváltást részemről határozottan befejezettnek tekintem.

Fogadja t. Szerkesztő úr teljes tiszteletemet. Kecskemét Február 1-én 1870.

Sziládi Lajos.

S z i n h á z .

Miután úgy látom, hogy e lapok szini referensének vagy kedve, vagy ideje nincsen tudósítást írni a színházi előadásokról, bátorságot veszek magamnak, a mult hó 30-án bérletfolyamban előadott „Kicsapott diákok“ előadásáról, egy rövid tudósítást írni. A darabot, fény és árny oldalával szívesen leírnám, de nem látom helyén oly darab leírásával untatni a közönséget, mely minden bécsi- és udvarisága dacára is, eléggé nem kötötte, — mert nem köthette le — a szép számmal egybe gyűlt közönség figyelmét. Szólok tehát csak a főbb szereplőkről s az előadásról.

Lénárdné asszony mint egyébkor, ma is jól megfelelt szerepének, s azon jelenetben, midőn egy alárendelt egyéniségnek a „szeretem“ szót kimondani szívértelmei készleték: — kitűnő volt. S miután alkalom van szini referátát írni, felhasználom ez alkalmat arra, hogy egy kérezt kockázassak hozzá, azt t. i., hogy elbizakodottságot mutató felszemvevését a közönség irányában hagyja el, s ezentúl azon két püsszegő renegát magaviselete miatt se tegye már csak azért sem, mert az, — legalább az én észjárásom szerént — árnyékot vet, különben, szép és helyes felfogáson alapuló játékára.

Tamásiné játékaról elismeréssel kell szintén szólnom, azon megjegyzéssel azonban, hogy miután a nélkül is eléggé kedves tud ő lenni, ne essék túlzásba, mi naiv szerepeknél különben is legkevésbé szabad.

Szeles ha nagyobb gondot fordítana s nem hanyagolná el magát annyira, a jó vidéki színészek közé soroznám. Nálla a jó természet-adta sok anyag-durvány kimivelésre vár csak; — — mert nem igyekszik azt kiművelni? mai szerepében elég igyekezetet tanúsított ugyan, de sokszor lehegett ma is és a nyelvtani hibákat rendre követte el. A színészet egyik célja a nyelv-művelés, kire van bízva, ha az első rendű színész sem törődik vele? Talán Kratki-Makaira? A koszorús költő, midőn azt mondá: — „itt leszen nyelvünk egyik bátorságos révpártja; a tüzpont, melyből valahára telyes erejében lobbanhat ki, hogy a maga bámulást érdemlő tulajdonainak tartozott rangját a többi európai mivelte nyelvek mellett elfoglalja“ — bizonyosan nem hitte, hogy lehessen színész, ki — mint Szeles ur — a nemzeti nyelvnek művelését valaha szemelől téveszthesse!

A többi szerepek elég szerencsésen voltak kiosztva s az előadás elég összevágó volt. De azért sok szereplő mondókája be nem tanulását megrovást érdemelt. A jó szaválásnak a természetből nyert ép organum mellett legfőbb tényezője a betanulás. A ki nem tudja mit kell mondania,

